

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 16546-01-23 מדינת ישראל נ' אחמד

תיק חיצוני: 585379/2022

בפני כבוד השופט דניאל פיש

מדינת ישראל

המאשימה

נגד

אברהים סייד אחמד

הנאשם

בשם המאשימה: עו"ד גדיר ברהום מפרקליטות מחוז חיפה (פלילי)
בשם הנאשם: עו"ד עומר סנעאללה

הכרעת דין

- 1 כתב האישום שהוגש נגד הנאשם מייחס לו ביצוע עבירה של התעללות בחסר ישע על ידי אחראי
- 2 לפי סעיף 368 סיפא לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין") ועבירה של שיבוש
- 3 מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק העונשין.
- 4
- 5 2. על פי המתואר בעובדות כתב האישום, במעון "הוד" בחיפה מתגוררים מטופלים עם מוגבלות
- 6 שכלית התפתחותית ברמות תפקוד שונות. במועדים הרלוונטיים, א', יליד 2000, היה דייר
- 7 במעון, ומפאת מוגבלותו השכלית והתפתחותית בתחום הקל בינוני, לא יכל לדאוג לצרכי
- 8 מחייתו, בריאותו או שלומו ומשכך הינו חסר ישע. הנאשם הועסק כאח מוסמך במעון ומתוקף
- 9 עבודתו במקום היה אחראי לצרכי מחייתו, בריאותו, חינוכו ושלומו של א', והיה מודע למצבו
- 10 ולפיכך היה אחראי על חסר ישע.
- 11
- 12 בתאריך 27.12.22 בשעה 10:30 או בסמוך לכך, בעקבות אירוע במהלכו תקף א' את אחת
- 13 המטפלות במעון, הוחלט להכניסו למשך 10 דקות לחדר מרופד במזרנים שכונה "חדר הגנה",
- 14 אליו מכניסים דיירים במצב של אי שקט מוטורי על מנת שלא יפגעו בעצמם או בסביבה. א'
- 15 הוכנס לחדר על ידי אח מוסמך בשם יוסף כשהוא מתלווה אליו מרצון ונותן לו יד. הנאשם עבד
- 16 באותה עת במעון, ויוסף עדכן אותו אודות התרחשות האירוע המקדים והכנסת א' לחדר ההגנה
- 17 וביקש ממנו לעקוב אחר מצבו של א'.
- 18
- 19 בסמוך לשעה 10:52 נכנס הנאשם לחדר ההגנה וסגר את הדלת. באותה העת א' שכב על מזרן
- 20 שהיה מונח על הרצפה כשהוא רגוע ושוכב על גבו. מיד עם כניסתו לחדר ניגש הנאשם לא',
- 21 התקרב למזרן עליו שכב והניח את כף רגלו השמאלית, כשהוא נועל נעל סגורה, על בית החזה

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 16546-01-23 מדינת ישראל נ' אחמד

תיק חיצוני: 585379/2022

1 שלו. הנאשם דרך על בית החזה של א' ארבע פעמים בעוצמה כשהוא נשען על קירות החדר
2 ומשתמש במשקל גופו להעצמת חוזק הדריכה. בהמשך, הניח הנאשם את כף רגלו על פניו של
3 א' ודרך עליהם חמש פעמים תוך שהוא מועך את פניו. זאת עשה הנאשם כשא' שוכב על המזרן
4 חסר אוניס, מתפתל מכאב, מכווץ ומנסה לגונן על פניו באמצעות ידיו. בהמשך, הוריד הנאשם
5 את רגלו מפניו של א' למשך מספר שניות במהלכן ניסה א' לומר דבר מה לנאשם, אך הנאשם
6 מיד המשיך במעשיו ודרך שלוש פעמים נוספות על פניו של א' תוך שהוא מועך את פניו ופיו
7 באופן המשפיל אותו ומבלי לאפשר לו לדבר. מיד לאחר מכן, בעט הנאשם בא' באיזור בטנו
8 התחתונה וכן דרך פעם נוספת על פניו וצווארו של א' באופן ממושך תוך הפעלת לחץ רב על פניו
9 וצווארו של א'. לאחר מספר שניות, הוריד הנאשם את כף רגלו מא', רכן לעברו והפנה אליו
10 אצבע בתנועת אזהרה בעוד א' שוכב על המזרן חסר אוניס. בהמשך למתואר דרך הנאשם
11 באמצעות כף רגלו השמאלית על ידו השמאלית של א' באופן ממושך ותוך הפעלת לחץ וכן הכה
12 את א' בפניו בעודו ממשיך להפנות לעברו אצבע מזהירה. לאחר מכן, הוריד הנאשם את רגלו
13 מעל ידו השמאלית של א' ודרך באמצעות רגלו פעם נוספת על צווארו ופניו של א' תוך שהוא
14 לוחץ ומועך את פניו של א'. בנוסף, בעט הנאשם בעוצמה ברגלו השמאלית של א'.

15
16 במהלך המעשים המתוארים א' היה שרוע על המזרן כשהוא חסר אוניס, גופו מכווץ, מנסה להגן
17 על גופו באמצעות ידיו ורגליו, זאת כשהוא בוכה, מפוחד וזועק מכאבים.

18
19 לאחר מכן, פנה הנאשם לצאת מחדר ההגנה ועם יציאתו הבחין כי מותקנת בכניסה לחדר
20 מצלמת אבטחה עליה לא ידע עובר לכניסתו לחדר. בהמשך היום, ניגש הנאשם לרכז במעון
21 בשם חליל, בירר איתו אודות משך התקופה בה מותקנת המצלמה בחדר ושאל האם אפשר
22 למחוק ממנה את הצילומים מאותו היום, וזאת בכוונה למנוע או להכשיל הליך שיפוטי בדרך
23 של העלמת ראיות. בעקבות שיחה זו התעורר חשדו של חליל והוא דיווח על כך למנהלת המעון,
24 ולאחר צפייה בסרטונים של מצלמת האבטחה התגלו מעשי הנאשם וצוות המעון דיווח עליהם
25 למשטרה.

תשובת ההגנה לכתב האישום

26
27
28
29 3. בישיבה מיום 16.5.2023 הודיע הסנגור כי המחלוקת בין הצדדים אינה עובדתית, אלא נוגעת
30 לסעיף העבירה שיש לייחס לנאשם, כאשר לעמדת ההגנה, המעשים המתוארים מקיימים
31 עבירת תקיפה סתם בלבד.

32
33 4. בהמשך, הגישה ההגנה כפירה מפורטת בכתב, במסגרתה הודה הנאשם בכל העובדות בכפוף
34 להסתייגויות הבאות – ביחס לסעיף 3 לכתב האישום נטען כי הנאשם לא היה אחראי לצרכי

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 16546-01-23 מדינת ישראל נ' אחמד

תיק חיצוני: 585379/2022

- 1 מחייתו ו/או חינוכו ו/או שלומו של א'. נטען כי הנאשם היה מודע למצבו של א', אולם מתוקף
2 תפקידו כאח מוסמך היה אחראי אך ורק לצרכי בריאותו של א' (הגשת טיפול רפואי בלבד).
3 בהתייחס לסעיף 9 לכתב האישום הנאשם כפר בעובדה לפיה המעשים בוצעו באופן המשפיל
4 את א'. ביחס לסעיף 14 לכתב האישום הודה הנאשם כי שוחח עם חליל לגבי המצלמות, אולם
5 כפר בכך ששאל או ביקש ממנו למחוק את הצילומים ונטען שהוא לא עשה דבר במטרה למנוע
6 או להכשיל את הליך משפטי ולא פעל בכוונה להעלים ראיות. ביחס לסעיף 16 נטען כי המעשים
7 לא עברו את גבול התקיפה ולא הגיעו לכדי התעללות. כמו כן, הנאשם חלק על כך שגרם לשיבוש
8 או הכשלת ההליך. בנוסף, נטען כי מעשיו של הנאשם הם בגדר תקיפת חסר ישע, עבירה לפי
9 סעיף 368ב(א) לחוק העונשין.
- 10
11 5. בישיבה מיום 12.6.2023 הודיע הסנגור כי המחלוקת בין הצדדים היא משפטית בלבד ונוגעת
12 לשני מישורים – האם המעשים המתוארים מהווים התעללות והאם הנאשם היה אחראי על
13 חסר ישע כדרישת החוק. בנוסף, בהתייחס לעבירת שיבוש מהלכי המשפט נטען כי הנאשם שאל
14 את חליל מתי התקין מצלמות, בירר האם ניתן למחוק אותן, אבל לא אמר שילך וימחק.
15
16 6. יצוין כי בהתאם להסכמת הצדדים הוגש תיק מוצגים, מבלי שהסנגור ביקש לחקור מי מהעדים
17 או הביא עדי הגנה.
18
- 19 **עמדת המאשימה בסיכומיה**
20
- 21 7. נטען כי הראיות אשר הוגשו בהסכמה מוכיחות מעבר לכל ספק סביר כי הנאשם ביצע את
22 המעשים המיוחסים לו. נטען שאין מחלוקת כי א' הוא חסר ישע. המאשימה הפנתה בהקשר זה
23 לעדותה של יונית יונה מסס בן שמחון (ת/11) ולהתרשמות החוקרת המיוחדת שגבתה את עדותו
24 לאחר האירוע (ת/4).
25
- 26 8. נטען כי המונח "התעללות" אינו מוגדר בחוק וכי פסיקה יצקה בו תוכן וקבעה מבחנים
27 להתקיימותו. נטען כי מתוקף תפקידו של הנאשם כאח מוסמך במעון, המודע למצבו של
28 החוסה, הוא היה אמון על צרכי מחייתו, בריאותו, חינוכו ושלומו של החוסה. נטען כי נקבע
29 בפסיקה שמצופה מהאחראי להעניק טיפול מסור לחוסה, לדאוג לו ולהימנע מכל פגיעה בו.
30
- 31 9. המאשימה הפנתה לע"פ 4596/98 פלונית נ' מדינת ישראל, נד(1) 145 (2000) שם נקבעו מבחנים
32 המלמדים על קיומה של עבירת התעללות ונקבע שגם מעשה חד פעמי יכול להוות התעללות אם
33 יש בצידו מאפיינים של התעללות ונמנו דוגמאות כגון מעשה המאופיין באכזריות; הטלת פחד
34 ואימה משמעותיים על הקורבן; השפלה וביזוי בולטים שלו או פוטנציאל חמור במיוחד של
35 פגיעה; התנהגות שנועדה להטלת מרות, הפחדה, ענישה או סחיטה. המאשימה הזכירה גם את

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 16546-01-23 מדינת ישראל נ' אחמד

תיק חיצוני: 585379/2022

- 1 הקביעה שככלל, המתעלל ימצא בעמדת כוח כלפי הקורבן, באופן שאינו מאפשר לאחרון להגן
2 על עצמו. המאשימה הפנתה לפסקי דין נוספים שדנו בעבירת ההתעללות, בהם נקבע, בין היתר,
3 שבהתקיים מאפיינים מסוימים גם אירוע אחד יכול להוות התעללות, וכן נמנו מבחנים
4 (חליפיים) להבחנה בין עבירה של התעללות לבין עבירת תקיפה - ע"פ 4698/06 פלוני נ' מדינת
5 ישראל (24.09.2007) וע"פ 7704/13 יעקב מרגולין נ' מדינת ישראל (08.12.2015). עוד טענה
6 המאשימה כי בפסיקה נערכת האבחנה בין מקרי התעללות למקרי תקיפה בהתאם לנסיבות
7 העניין וכי כל מקרה נבחן לגופו. בנוסף, נטען כי היסוד הנפשי הנדרש הוא של מודעות לטיב
8 המעשים ולנסיבות ולא נדרשת כוונה. נטען שאין חולק שהיסוד הנפשי מתקיים במעשי הנאשם.
9
10 10. המאשימה טענה שהתנהגות הנאשם, כפי שתועדה בסרטון ממצלמת האבטחה, מלמדת על
11 התעללות בהיותה התנהגות הכוללת אלמנטים של ביזוי והשפלה ברמה קשה ביותר, עם
12 פוטנציאל לגרימת סבל או נזק לקורבן. המאשימה הפנתה לעובדות ולנסיבות התקיפה שפורטו
13 בכתב האישום והזכירה כי הנאשם אינו חולק על התרחשותן. נטען כי תוך כדי ביצוע המעשים
14 ניתן להבחין בא' בוכה, מפוחד וזועק מכאב מול אדם שאחראי עליו במקום מגוריו, בתוך חדר
15 שנועד להגנה. נטען כי ניתן להבחין בנאשם מפנה אצבע מאשימה לעבר א' מספר פעמים במהלך
16 האירוע, דבר שלעמדת המאשימה מלמד במובהק על ניסיון להעביר מסר, להעניש ולהפחיד את
17 א' באמצעות המעשים האלימים.
18
19 11. נטען כי אירוע התקיפה נמשך 48 שניות, ולא 28 שניות כטענת ההגנה, וכי מדובר בזמן משמעותי
20 של מעשים מזעזעים קשים לצפייה. נטען כי לנאשם לא הייתה כל סיבה לביצוע המעשים, ולא
21 הייתה כל סיבה מצידו להיכנס לחדר בו שהה החוסה. נטען כי הדבר מלמד שמדובר במעשים
22 שתכליתם הטלת אימה, ביזוי והשפלה, וכי המעשים השפילו את א' ופגעו בכבודו האלמנטרי.
23 עוד נטען כי המעשים בוצעו תוך ניצול העובדה כי א' הוא חסר ישע וחסר יכולת להתגונן ולדווח
24 על המעשים, וכי ההתעללות הייתה כרוכה באלימות ובאכזריות תוך ניצול לרעה של מעמד
25 הנאשם לעומת החוסה, כשבניהם יחסי כוחות ותלות ולחוסה אין יכולת להתגונן. המאשימה
26 הפנתה לעדותה של יונית בת/11, אשר ציינה כי אין כל סיבה שהנאשם יכנס לחדר, וכשהייתה
27 עובדת אחרת שהייתה אמורה להסתכל לבדוק את מצבו של החוסה. עוד נטען כי הנאשם עצמו
28 בחקירתו במשטרה (ת/1ב) ציין שאין סיבה להיכנס לחדר משום שבדיקת מצבו של החוסה
29 נעשית מבחוץ ללא צורך בכניסה לחדר.
30
31 12. נטען כי אומנם מדובר באירוע אחד, אולם במסגרתו בוצעו שורת מעשי אלימות, וייתכן שרצונו
32 של הנאשם היה לנקום את תקיפת המטפלת ראידה. המאשימה הפנתה לע"פ 5598/99 פלוני נ'
33 מדינת ישראל, נד(5) 1 (2000) שם הורשע נאשם במקרה בודד של אלימות קשה, אכזרית
34 ומשפילה כלפי מתלוננת, תוך שצוין כי העבירה אינה מחייבת קיומה של מסכת מתמשכת של

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 16546-01-23 מדינת ישראל נ' אחמד

תיק חיצוני: 585379/2022

- 1 אירועים. המאשימה טענה כי המצוקה הנפשית, הסבל וההשפלה שחש א' במהלך האירוע
2 בוודאי התעצמו ככל שאירוע נמשך. נטען שאין מדובר במכה קלה על ידו של החוסה בלבד,
3 ושיש לדחות את טענת ההגנה כי מדובר בתקיפה סתם, דבר שחותר תחת הרציונל בבסיס
4 העבירה. המאשימה הפנתה לדברים שנאמרו בע"פ 1779/22 אביעד משה נ' מדינת ישראל
5 (18.06.2023) ביחס לשיקול דעת בית המשפט בקביעת התקיימות עבירת ההתעללות.
6
7 13. המאשימה טענה כי הנאשם הועסק כאח מוסמך, בעל הכשרה כאח מוסמך מטעם משרד
8 הבריאות, במעון בו שהה החוסה ובו מתגוררים מטופלים בכל טווח הגילאים עם מוגבלות
9 שכלית התפתחותית. נטען שאין מחלוקת שהנאשם היה מודע למצבו של החוסה. כמו כן, צוין
10 שא' היה חסר ישע ברמה גבוה ותלותו בצוות המעון היא מלאה, ללא יכולת להשתחרר ממנה.
11 נטען שמתוקף תפקידו של הנאשם כאח במעון אין ספק שהוא אחראי על א', כדרישת סעיף
12 368א(1) לחוק העונשין. המאשימה הפנתה לספרו של קדמי שם תוארה מגמה להרחיב ככל
13 הניתן את האחריות על קטינים וחסרי ישע ולכך שמי שמעמיד את עצמו במצב שבו מתחייבת
14 אחריותו, הינו אחראי לצורך סעיף קטן 1. נטען כי הצוות הרפואי השוהה עם החוסה ומטפל בו
15 אחראי עליו באופן ברור, כשההשגחה על החוסים במעון היא מתמדת וצמודה.
16
17 14. המאשימה ציינה שהנאשם הודה שהיה אחראי לצרכיו הרפואיים של החוסה, וכך הפנתה לדברי
18 הנאשם בחקירתו השנייה במשטרה (ת/2ב) בה תיאר מהות עבודתו כ"חלוקת תרופות, מענה
19 טיפולי לדיירים, מענה רפואי לדיירים" וכך ציין כי אף נתן לחוסה לאכול. המאשימה גם הפנתה
20 לדבריו של הנאשם בחקירתו הראשונה במשטרה (ת/1ב) בה הודה, על פי הנטען, כי האחריות
21 על חסרי הישע היא של המוסד ושל האנשים המטפלים בו, וכי כל הנמצאים במעון הם אנשים
22 עם מוגבלות שכלית וגופנית, ושכולם שם הם חסרי ישע.
23
24 15. המאשימה הפנתה לת"פ (מחוזי ב"ש) 27526-11-13 מדינת ישראל נ' אברהם לוסקי
25 (17.07.2016) שם נדון מקרה של תקיפת מטופלים בבתי חולים פסיכיאטרים שתלויים בצורה
26 כמעט מוחלטת במטפליהם, ותואר כי האחיות וכוח העזר במחלקות נושאים בחלק משמעותי
27 מנטל הטיפול המעשי והיומיומי בחולים. המאשימה הפנתה גם לדברים שנאמרו בהקשר זה
28 במסגרת ע"פ 8301/10 אירנה חיימוב נ' מדינת ישראל (31.03.2011), בדבר תלותם של חסרי
29 ישע בחסדי המטפלים בהם. נטען כי כך הוא גם במקרה הנדון.
30
31 16. לבסוף, טענה המאשימה כי מעשי הנאשם מקימים עבירה של שיבוש מהלכי משפט אשר יוחסה
32 לו. בהקשר זה הפנתה ללשון החיקוק, לכך שהיסוד העובדתי של העבירה הוא עשיית כל דבר,
33 בכל דרך, בכוונה למנוע או להכשיל הליך שיפוטי או להביא לעיוות דין. המאשימה הפנתה לע"פ
34 236/88 אברהם איזמן נ' מדינת ישראל, מד(3) 485 (1990) ולספרו של קדמי שם צוין כי לא

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 16546-01-23 מדינת ישראל נ' אחמד

תיק חיצוני: 585379/2022

1 נדרשת זיקה בין רכיב ההתנהגות לבין התוצאה של הכשלת ההליך השיפוטי. עוד הפנתה
2 המאשימה לע"פ 150/88 אליהו לוי נ' מדינת ישראל, מב(2) 650 (1988) שם צוין כי אין צורך
3 שלמעשה תהיה השפעה על מהלכי משפט בפועל. נטען כי מדובר בעבירה התנהגותית ולכן יש
4 לדחות את הטענה כי העבירה לא מתקיימת משום שהנאשם לא אמר לחליל ללכת למחוק את
5 המצלמות. נטען שלא ניתן לראות את ההתרחשות במנותק מההקשר. נטען שגם חקירה
6 משטרתית היא הליך משפטי לצורך הסעיף והזכרה פסיקה בעניין זה, וכן נכללה התייחסות
7 ליסוד הנפשי של העבירה – של כוונה במשמעות של שאיפה או מטרה להשגת התכלית שהאיסור
8 מבקש למנוע. עוד המאשימה הפנתה להתנהלות הנאשם מיד לאחר האירוע ולהימנעותו
9 מלהעיד או מלהביא ראיות סותרות לעבודות המפורטות בכתב האישום.
10
11 17. המאשימה ביקשה כי הנאשם יורשע בכל העובדות שפורטו בכתב האישום.
12

עמדת הנאשם בסיכומיו

13
14
15 18. הנאשם חזר על הודייתו בעובדות המתוארות בכתב האישום וטען כי המחלוקת בין הצדדים
16 אינה עובדתית, אלא משפטית בלבד. נטען כי נוכח האמור הגיעו הצדדים להסדר דיוני לפיו
17 הוגש תיק מוצגים והצדדים ויתרו על הבאת עדים.
18
19 19. נטען כי הנאשם אינו אחראי על החוסה כמשמעות המונח בחוק. נטען כי סעיף 368 מגדיר
20 מיהו אחראי על חסר הישע, וכי במקרה שאין מדובר בהורה, מדובר במי שמוטלת עליו אחריות
21 לצרכי מחייתו, בריאותו, חינוכו או שלומו של חסר הישע מכוח דין, החלטה שיפוטית או חוזה.
22 נטען כי הנאשם לא היה אחראי לבריאותו של החוסה, וזאת על פי הנטען להבדיל מצרכיו
23 הרפואיים של החוסה, אותם הגיש בהתאם להוראות או הנחיות הרופאים במקום. נטען כי
24 מעבר לתפקידו כאח מוסמך במעון הנאשם לא היה אחראי על חינוך ומחיית הדיירים ואחריותו
25 הסתכמה בהגשת צרכים רפואיים לדיירים ולא טיפול בהם.
26
27 20. נוסף על האמור, ההגנה טענה כי מעשי התקיפה בהם הודה הנאשם אינם מהווים התעללות.
28 נטען כי התיאור העובדתי בסעיפים 8-11 לכתב האישום, מבוסס על סרטון מצלמת האבטחה
29 המתעד באופן ברור את התקיפה במלואה. נטען כי מדובר בראיית הזהב וכי בית המשפט אמור
30 להסתמך רק על הסרטון האמור בבואו להכריע איזה עבירה מתקיימת – התעללות או תקיפה.
31
32 21. נטען כי משך הסרטון הוא 35 שניות בלבד, כשבשנייה ה-5 נכנס הנאשם לחדר ההגנה ובשניה 7
33 מתחיל במעשה התקיפה. נטען כי הנאשם תוקף את הנאשם רק באמצעות רגלו עד לשניה 29,
34 ונטען כי משך התקיפה היא 22 שניות מקוטעות בלבד. נטען שלא נגרם לאי שום נזק בשל

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 16546-01-23 מדינת ישראל נ' אחמד

תיק חיצוני: 585379/2022

- 1 התקיפה והוא לא נזקק לטיפול רפואי, כשבבדיקה שבוצעה לו נקבע שלא נגרם לו נזק או
2 סימנים (בהקשר זה הפנה הסנגור למסמך ג"ט – בדיקת רופא המעון ד"ר סאמי מור).
3
4 22. עוד נטען כי לאירוע התקיפה היה אירוע מקדים כמצוין בסעיף 4 לכתב האישום, בו תקף חסר
5 הישע את אחת המטפלות במעון, הגב' ראידה סואעד, ולכן הוא הוכנס לחדר ההגנה. נטען כי על
6 רקע אירוע זה הנאשם ביצע את התקיפה כנגד חסר הישע.
7
8 23. נטען כי לעמדת ההגנה יש להרשיע את הנאשם בעבירה לפי סעיף 368ב(א) לחוק העונשין. נטען
9 כי מדובר באירוע תקיפה אחד בלבד, חד פעמי, ללא סממני אכזריות, כשכל התקיפה נמשכה
10 22 שניות וכתוצאה ממנה לא נגרם כל נזק גופני או נפשי לחסר הישע. עוד נטען כי אין בחוק
11 הגדרה הקובעת את היסודות העובדתיים או הנפשיים של עבירת ההתעללות והיכן עובר הגבול
12 בינה לבין עבירת התקיפה, ושגבולות העבירה הותוו בפסיקה. נטען כי נקבע שמדובר בעבירה
13 התנהגותית, אולם גרימת נזק לקורבן עשויה לשמש שיקול מהותי, סימן מכריע וקו מנחה,
14 לצורך ההחלטה האם העבירה מתקיימת. נטען כי במקרה הנדון יש לתת לשיקול זה משקל
15 מכריע משום שלא נגרם כל נזק לחסר הישע, דבר המפחית "מנפח" התקיפה.
16
17 24. נטען כי נוסח העבירה והפסיקה מתארות את המתעלל כתוקף אכזר במיוחד הגורם חבלה
18 חמורה, ואת מעשה ההתעללות כמעשה מתמשך המאופיין באכזריות קשה במיוחד המבדילים
19 אותה מעבירת התקיפה. נטען שיש לצמצם את מקרי ההתעללות ולהגבילם למעשים שיש בהם
20 חומרה; כאב וסבל; ואכזריות מיוחדים וחריגים, וזאת, על פי הטענה, בשונה מהמקרה הנוכחי.
21 כמו כן, נטען במקרה הנדון דובר בתקיפה פיזית בלבד, ללא שימוש בחפצים, ללא תכנון מוקדם
22 וללא השפלה או כוונה או מודעות להשפלה. נטען כי תקיפת א' נעשתה על רקע האירוע המקדים
23 בו תקף א' את אחת העובדות במעון, כשהנאשם ביצע את התקיפה כאקט שנועד להתרעת חסר
24 הישע ולא ל צורך השפלתו. על סמך טיעונים אלה, התבקש שהנאשם יזוכה מעבירה לפי סעיף
25 368ג לחוק העונשין ויורשע בעבירה לפי סעיף 368ב(א) לחוק העונשין.
26
27 25. בהתייחס לעבירת השיבוש שיוחסה לנאשם בכתב האישום, הפנה הסנגור בסיכומיו לסעיף 14
28 לכתב האישום המתאר את העבירה. נטען כי על פי תיאור זה כל שעשה הנאשם הוא לברר עם
29 חליל את משך התקופה בה מותקנות המצלמות ושאל אותו האם ניתן למחוק את הצילומים.
30 נטען כי המאשימה אינה מציינת כי הנאשם ביצע בעצמו כל מעשה של שיבוש, לא ביקש מחליל
31 למחוק את הצילומים או לאפשר לנאשם לעשות כן. נטען כי מדובר בשאלות שנעשו כתגובה
32 טבעית מיד לאחר האירוע שכל אדם אחר היה שואל באותן נסיבות. נטען כי לשון החיקוק
33 דורשת עשיית מעשה בכוונה למנוע או להכשיל הליך, והוזכר שלצורך התקיימות העבירה
34 חייבים להתקיים גם היסוד ההתנהגותי וגם היסוד הנפשי, דבר שלפי הטענה לא מתקיים משום

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 16546-01-23 מדינת ישראל נ' אחמד

תיק חיצוני: 585379/2022

1 שהנאשם לא עשה דבר כדי למנוע או להכשיל את ההליך. משכך ביקשה ההגנה לזכות את
2 הנאשם מעבירה זו.

דין

3
4
5
6 26. במקרה זה גדר המחלוקת בין הצדדים הוא מצומצם ונוגע לשלוש שאלות הנדרשות להכרעה:
7 האם יש להרשיע את הנאשם בעבירה לפי סעיף 368 לחוק העונשין (כעמדת המאשימה) או
8 בעבירה לפי סעיף 368ב(א) לחוק העונשין (כעמדת ההגנה); האם הנאשם נכנס בגדרי המונח
9 "אחראי על חסר ישע"; והאם יש להרשיע את הנאשם בביצוע עבירה של שיבוש מהלכי משפט
10 שיוחסה לו בכתב האישום. נקודת המוצא לדיון היא כי ההגנה אינה חולקת על ראיות התביעה
11 אשר הוגשו בהסכמה, מבלי שההגנה הביא ראיות סותרות.

12
13 27. נפנה תחילה לבחינת השאלה האם במעשי הנאשם מתקיימת עבירת התעללות בחסר ישע. סעיף
14 368ב שכותרתו "תקיפת קטין או חסר ישע" קובע כך:

15
16 368ב. (א) התוקף קטין או חסר ישע וגורם לו חבלה של ממש, דינו - מאסר
17 חמש שנים; היה התוקף אחראי על הקטין או על חסר הישע, דינו - מאסר שבע
18 שנים.

19 ...
20 (ג) לענין סעיף זה, "חבלה" - בין גופנית בין נפשית.

21
22 28. סעיף 368ג שכותרתו "התעללות בקטין או בחסר ישע" קובע כך:

23
24 368ג. העושה בקטין או בחסר ישע מעשה התעללות גופנית, נפשית או מינית,
25 דינו - מאסר שבע שנים; היה העושה אחראי על קטין או חסר ישע, דינו -
26 מאסר תשע שנים.

27
28 29. הנה כי כן, סעיף החיקוק הקובע את עבירת ההתעללות בחסר ישע אינו מגדיר מהי התעללות,
29 והגדרה אף אינה קיימת במקום אחר בחוק העונשין או בחוק אחר. המונח "התעללות" קיבל
30 תוכן במסגרת פסיקה ענפה בתחום, בה נקבעו קווים מנחים להתקיימות מעשה התעללות. פסק
31 הדין המנחה בעניין זה הוא ע"פ 4596/98 פלונית נ' מדינת ישראל, נד(1) 145 (2000) (להלן:
32 "פרשת פולנית"), שם נדונה ההבחנה בין עבירת התקיפה לבין עבירת ההתעללות הגופנית,
33 ונקבע כך: "ככלל, נראה כי התעללות, והתעללות גופנית בגדרה, מתייחסת למקרים
34 שמחמת אופיים וטיבם - המצפון והרגש אינם מאפשרים להתייחס אליהם כאל מקרי

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 16546-01-23 מדינת ישראל נ' אחמד

תיק חיצוני: 585379/2022

1 תקיפה בלבד. היותה של ההתעללות התנהגות הטומנת בחובה אכזריות, הטלת אימה או
2 השפלה ... מקנה לה את התווית הסטיגמטית הבלתי מוסרית, שאינה נלווית בהכרח לכל
3 מעשה עבירה הכרוך בהפעלת כוח ... קשה היא ההגדרה של "התעללות גופנית", זאת
4 מעצם תפיסת מושג ההתעללות כבעל משמעות ערכית-נורמטיבית שלילית, המתאר
5 תופעה רבת-פנים וכולל בחובו תחום רחב של התנהגויות אפשריות."
6

7
8 30. עוד נקבע בפרשת פלונית שניתן להצביע על סממנים המאפיינים התנהגויות המהוות התעללות,
9 תוך שהובהר כי מדובר בכלי עזר לאיתור מקרי התעללות ולא ברשימה סגורה, ובניהם: סדרת
10 מעשים מתמשכת שלעיתים רק הצטברותם תוביל לדרגת חומרה מספקת להתקיימות העבירה;
11 גם מעשה חד פעמי יכול להוות התעללות, וככל יאופיין בלפחות אחד מאלה – אכזריות או
12 הטלת פחד ואימה, השפלה וביזוי בולטים, פוטנציאל חמור במיוחד של פגיעה; ככל מדובר
13 בהתנהגות שנועדה להטיל מרות, להפחיד, להעניש או לסחוט אולם אין הדבר הכרחי; ככלל
14 המתעלל יימצא בעמדת כוח מרות כלפי הקורבן שאינו יכול להגן על עצמו.

15 31. בפסק דין מנחה נוסף, ע"פ 7704/13 יעקב מרגולין נ' מדינת ישראל (08.12.2015) (להלן: "עניין
16 מרגולין"), תוארה עבירת ההתעללות כעבירה רחבה הכוללת מגוון רחב של התנהגויות ונמנו
17 סימנים המסייעים להכרעה במקרים גבוליים וחדשים:
18

19 "ראשון, התעללות מאופיינת בפוטנציאל לגרימת סבל או נזק לקורבן. סבל
20 זה נבחן מנקודת מבטו של המתבונן מן הצד, ולא דווקא מנקודת מבטו של
21 הקורבן – אשר פעמים רבות תלוי בנאשם ומאמץ את נקודת מבטו הפסולה
22 (עניין פלונית, עמוד 169). שני, התנהגות המאופיינת באכזריות, בהטלת אימה
23 משמעותית על הקורבן, בביזוי, השפלה או דיכוי (ראו ע"פ 4698/06 פלוני נ'
24 מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 2 לפסק דינה של השופטת ע' ארבל
25 (24.09.2007) (להלן: עניין פלוני)). שלישי, לעיתים קרובות תאופיין
26 התעללות בסדרת מעשים מתמשכת. במקרה כזה, יתכן שכל מעשה כשלעצמו
27 אינו עולה לכדי התעללות, אולם הצטרפותם יכולה להפכם לכזו (עניין
28 פלונית, עמוד 169; ראו והשוו לפירושו של הרב הירש דלעיל). רביעי, מידת
29 פער הכוחות, יחסי התלות וטיב הקשר בין הקורבן לנאשם, מהווה שיקול
30 רלוונטי (ראו והשוו לעניין נקאש, עמוד 80). חמישי, פעמים רבות מטרת
31 ההתעללות היא להטיל את מרות המתעלל על קורבנו, להענישו או להפחידו
32 (עניין פלונית, עמוד 169). שישי, עוצמת חוסר הישע של הקורבן יכולה להוות
33 אינדיקציה נוספת לקיומה של התעללות. כך, לדוגמא, צוין כי "אינה דומה

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 16546-01-23 מדינת ישראל נ' אחמד

תיק חיצוני: 585379/2022

- 1 הכאת ילד בן שתיים-עשרה להכאת ילד בן שנתיים" (ע"פ 6274/98 פלוני נ'
2 מדינת ישראל, פ"ד נה(2) 293, 303(2000). [ההדגשות אינן במקור].
- 3
4 32. עוד במסגרת פסק הדין בעניין מרגולין הובהר כי העדר של אחד או יותר מהסימנים המוצעים
5 אינו שולל התקיימות עבירת ההתעללות, ושאינן מדובר ברשימה סגורה, אלא רק בכלי מסייע.
6 בנוסף, נקבע כי עבירת ההתעללות אינה מחייבת מעשים המתבצעים לאורך תקופה ממושכת
7 באופן שיטתי ויתכן שתתקיים התעללות גם כשמדובר במקרה אחד בו יש "אלמנט בולט של
8 ביזוי, השפלה או דיכוי" או "גילויי אכזריות יוצאי דופן".
- 9
10 33. ומכאן לענייננו – צפיתי בסרטון המתעד את האירוע (ת/7) וכן שקלתי את טענות הצדדים ואת
11 יתר הראיות שהוגשו בהסכמה. אומנם, מדובר באירוע קצר יחסית, שלא נמשך זמן ארוך. לצד
12 האמור, מצפייה בתיעוד האירוע עולה כי במקרה זה מתקיימים מספר אלמנטים שונים
13 ומשמעותיים המובילים לכדי מסקנה שמדובר בהתנהגות המקיימת עבירת התעללות –
14
- 15 34. **ראשית**, ונדמה שאין על כך מחלוקת בין הצדדים, פערי כוחות שבין הנאשם לבין א' הם ברורים,
16 כשא' סובל מלקות שכלית-התפתחותית ברמה קלה-בינונית, ובשל כך אינו מסוגל לדאוג
17 לצרכיו והוא חסר ישע. בשל מצבו המתואר א' שהה במעון כדייר ומטבע הדברים היה תלוי
18 בצוות לסיפוק צרכיו, הגנה עליו ושמירה על שלומו. לעומת זאת, הנאשם, כעובד במעון, היה
19 בעל המרות והשליטה בסיטואציה המתוארת בכתב האישום, בה א' היה סגור בחדר ההגנה.
20 במצב הדברים המתואר, א' לא היה מסוגל להגן על עצמו ולהתנגד למעשי הנאשם או לחמוק
21 ממנו, והנחיתות וחוסר אונים בהם היה מצוי ביחס לנאשם היו משמעותיים ביותר, דבר אשר
22 ניתן אף להתרשם ממנו מצפייה בסרטון.
- 23
24 35. **שנית**, מצפייה בסרטונים עולה כי מדובר בתקיפה שבאופן בולט נועדה להשפיל ולבזות את א',
25 כשלמעשה התקיפה לא קדמה שום אינטראקציה (נצפית או נטענת) בין הנאשם לבין א',
26 ולמעשה לא הייתה שום סיבה ממשית לכך שהנאשם נכנס לחדר ההגנה בו שהה באותה העת
27 א', כשהוא רגוע ושוכב על מזרן על ריצפת החדר בלי לזוז. מיד עם כניסת הנאשם לחדר הוא
28 מתחיל בתקיפת א', כשבמהלך התקיפה הנאשם דרך מספר רב של פעמים על פניו של א', בחלק
29 מהזמן תוך שהוא מנפנף באצבעו לעברו של א'. הנאשם חזר על המעשים שוב ושוב מספר פעמים
30 במהלך התקיפה, כשבין לבין הוא גם דורך על בית החזה של א', בועט באזור בטנו, דורך על ידו
31 של א' בועט ברגלו. בנסיבות העניין מדובר בהנהגות שבאופן בולט נועדה להשפיל ולבזות את א'
32 שלאורך כל התקיפה שרוע על מזרן המונח על הריצפה בחוסר אונים, ובלי יכולת להתנגד
33 אפקטיבית למעשים או לחמוק מהם.
- 34

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 16546-01-23 מדינת ישראל נ' אחמד

תיק חיצוני: 585379/2022

- 1 36. **שלישית**, גם אם אקבל את טענת הנאשם עצמו בסיכומיו, כי הרקע לאירוע היה האירוע
2 המקדים המתואר בכתב האישום בו א' הכה עובדת במקום בשם ראידה (האירוע בגינו הוכנס
3 א' לחדר ההגנה מלכתחילה), הדבר אף תומך ומחזק קביעה כי מדובר במעשים שנעשו על רקע
4 רצונו של הנאשם להעניש את להרתיע את א' על רקע התנהגותו כלפי ראידה. הדבר אף עולה
5 בקנה אחד עם העובדה כי הנאשם מנפנף באצבעו לעבר א' במהלך התקיפה, ומתיישב עם כך
6 שהמעשים בוצעו לכאורה ללא כל סיבה נראית לעין בעת שא' שכב באופן שקט ורגוע בחדר
7 ההגנה. בניגוד לעמדת ההגנה, בהתאם לפסיקה מדובר בסממן נוסף שמצביע על כך שמדובר
8 בהתנהגות הבאה בגדרי התעללות, כשהנאשם רצה להעניש את א' על מעשיו.
9
- 10 37. להשלמת הדיון יצוין כי מדובר בעבירה התנהגותית שאינה דורשת הוכחת גרימת נזק בפועל
11 לקורבן. טיעוני ההגנה כי שיקול גרימת הנזק הוא שיקול ראשון במעלה בקביעת קיומה של
12 עבירת ההתעללות, הוא חסר בסיס ואינו עולה בקנה אחד עם הפסיקה הענפה בתחום, ששבה
13 ומדגישה קיומם של קווים מנחים מבלי שהיעדרו של סממן מסוים להתעללות, מאיין את
14 התקיימות העבירה. עוד יוער, שההשפלה שבמעשי הנאשם נבחנת מעיניו של המתבונן מהצד,
15 ולא דווקא מנקודת מבטו של הקורבן. בנוסף, היסוד הנפשי של העבירה הוא של מחשבה
16 פלילית רגילה, דהיינו מודעות לטיב המעשה ולהתקיימות הנסיבות (עניין מרגולין), כשאיין
17 מחלוקת בדבר מודעות כאמור מצד הנאשם.
18
- 19 38. הנה כי כן, בהתאם לראיות בתיק ולגרסת הנאשם עצמו, עולה כי מדובר בתקיפה אכזרית
20 שנועדה להשפיל, לבזות ולרמוס את כבודו של א' תוך ניצול פערי הכוחות המובהקים בינו לבין
21 הנאשם, ובכלל זה חוסר יכולתו של א' להתגונן מפני המעשים וייתכן שאף לחשוף התקיימותם.
22 מדובר במקרה בו הגם שמדובר באירוע בודד ללא גרימת נזק, נוכח מאפייני התקיפה, טיב
23 הסיטואציה ופערי הכוחות, מתקיימים יסודות עבירת ההתעללות ויש מקום להרשיע את
24 הנאשם בעבירה שיוחסה לו בכתב האישום.
25
- 26 39. בשולי הדברים יצוין כי אפילו והיה נמצא שלא מתקיימת במקרה זה התעללות, אין בסיס
27 לטיעוני ההגנה שיש להרשיע את הנאשם בביצוע עבירה לפי סעיף 368ב שכן הסעיף דורש גרימת
28 חבלה של ממש, דבר שלא נטען ולא הוכח לפני במסגרת הראיות שהוגשו בהסכמה (לגישת
29 הנאשם עצמו בסיכומיו, לא נגרם לחוסה כל נזק, פיזי או נפשי, כתוצאה מהתקיפה).
30
- 31 40. בנוגע לטענה כי הנאשם לא היה אחראי על א' חסר הישע, מדובר בטענה שדינה להידחות. סעיף
32 368 לחוק העונשין מגדיר מיהו אחראי על קטיין או חסר ישע, ובין היתר, בסעיף קטן 1 נקבע
33 שאחראי על חסר ישע הוא אחד מאלה:
34

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 16546-01-23 מדינת ישראל נ' אחמד

תיק חיצוני: 585379/2022

- 1 "הורה או מי שעליו האחריות לצרכי מחייתו, לבריאותו, לחינוכו או לשלומו
2 של קטין או של חסר ישע - מכוח דין, החלטה שיפוטית, חוזה מפורש או
3 מכללא, או מי שעליו האחריות כאמור לקטין או לחסר ישע מחמת מעשה כשר
4 או אסור שלו";
- 5
- 6 41. יוער, כי מלשון הסעיף עולה כי מדובר במי שאחראי לאחד ממספר תחומי אחריות חליפיים
7 כשהסעיף משתמש במילה "או". הדבר אף עולה בקנה אחד עם תכלית הסעיף במסגרתו ביקש
8 המחוקק לתת הגנה מיוחדת לחסרי הישע ולקטינים מפאת חולשתם המובנית, תוך ייחוס
9 חומרה יתרה לפגיעה בהם תוך ניצול חולשה זו בידי מי שאמון על הגנה ושמירה עליהם ומפר
10 אמון זה תוך ניצול מעמדו. רציונל זה מתקיים גם במקרים בהם מדובר במי שאחראי על חסר
11 הישע או הקטין רק בחלק מההיבטים המנויים בסעיף, שכן כל עוד מתקיימים יחסי התלות
12 והנחיתות בין חסר הישע לאחראי עליו, מתקיימת פגיעה בערכים החברתיים עליהם נועד להגן
13 הם האיסור (כך למשל במוסד בו דרים קשישים, הצוות הסייעודי אינו אחראי על חינוכם, אולם
14 בוודאי שאחראי לסיפוק צרכי המחיה, הבריאות ושלומם של הדיירים ונכנס בגדרי "אחראי על
15 חסר ישע").
- 16
- 17 42. ומכאן לענייננו – הנאשם בסיכומיו מאשר שמתקופת עבודתו כאח מוסמך במעון הוא היה אחראי
18 על "צרכיו הרפואיים של חסר הישע", אולם טוען שיש להבחין בין אחריות זו לאחריות
19 לבריאותו של חסר הישע. מדובר בטענה מלאכותית שדינה להידחות, כשבוודאי שיש לראות
20 באח מוסמך שמועסק במעון טיפולי בו מתגוררים בעלי מוגבלות שכלית והתפתחותית מחמת
21 מצבם ומוגבלותם, כאחראי לשלומם ובריאותם של חסר הישע הדרים במקום. אימוץ הפרשנות
22 שמציעה ההגנה נוגד את ההיגיון והשכל הישר, אינו עולה בקנה אחד עם מהות עבודתו של
23 הנאשם, ומרוקן מתוכן את תכלית החיקוק שנועד להגן על חסרי הישע מפני פגיעה בהם תוך
24 ניצול מצבם הפגיע. זאת ועוד, בניגוד לתפקיד המצומצם שההגנה מנסה לייחס לנאשם
25 בסיכומיה, הנאשם עצמו בחקירתו במשטרה מיום 29.12.22 (ת/1) מסר שמי שאחראי על חסרי
26 הישע במקום זה המעון והאנשים שמטפלים בהם – כשברור שהנאשם, שמועסק במקום כאח
27 מוסמך, נמנה עם מי שמטפל בחוסים. בהמשך, בחקירת הנאשם במשטרה מיום 1.1.23 הוא
28 מתאר כי במהלך המשמרות במעון הוא מכין ומחלק תרופות וכן מעניק מענה טיפולי ורפואי
29 לדיירים (ש' 16 ת/2, עמ' 2 ת/2). כך שנראה שמבחינה סובייקטיבית הנאשם ראה עצמו
30 כאחראי על חסר הישע וגם מבחינה זו יש מקום לדחות את טענת ההגנה.
- 31
- 32 43. בהתייחס לעבירת שיבוש מהלכי משפט שיוחסה לנאשם, מצאתי שטענות ההגנה בדין יסודן
33 ושיש לזכות את הנאשם מעבירה זו מאחר והתיאור העובדתי בכתב האישום כלל אינו מקים
34 עבירה של שיבוש מהלכי משפט.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 16546-01-23 מדינת ישראל נ' אחמד

תיק חיצוני: 585379/2022

1
2 44. עבירת השיבוש מעוגנת בסעיף 244 לחוק העונשין הקבוע כך: "העושה דבר בכוונה למנוע או
3 להכשיל הליך שיפוטי או להביא לידי עיוות דין, בין בסיכול הזמנתו של עד, בין בהעלמת
4 ראיות ובין בדרך אחרת, דינו - מאסר שלוש שנים; לענין זה, "הליך שיפוטי" - לרבות
5 חקירה פלילית והוצאה לפועל של הוראת בית משפט." מדובר בעבירה התנהגותית שהיסוד
6 העובדתי שלה הוא רחב וכולל עשיית כל מעשה, כאשר גבולות העבירה נקבעים על פי היסוד
7 הנפשי שלה – כשהמעשה צריך להיות בכוונה למנוע או להכשיל את ההליך, אולם מבלי שנדרש
8 שהמעשה אכן יוביל לכך.

9
10 45. על פי התיאור בכתב האישום מעשי "השיבוש" מצד הנאשם הסתכמו בכך שהוא ניגש לחליל,
11 בירר איתו אודות משך התקופה בה מותקנות המצלמות במקום ושאל אותו האם אפשר למחוק
12 צילומים מאותו היום. בעובדות כתב האישום (או בחומר הראיות) לא נכללה טענה או
13 התייחסות לכך שהנאשם ביקש מחליל עצמו למחוק את הצילומים, רמז לו שהוא מעוניין
14 שיעשה זאת, או ביקש ממנו שיאפשר לו למחוק את הצילומים בעצמו (זאת במנותק מהשאלה
15 האם מעשים כאמור הם אפקטיביים והובילו בפועל לשיבוש ההליך או שהיה להם הפוטנציאל
16 להוביל לשיבוש). בנסיבות אלה לא ניתן להגיד כי מעשי הנאשם היו אפילו בגדר תחילת
17 הוצאתה לפועל של הכוונה הפלילית, כך שאין מקום לקביעה כי התקיימה ולו עבירה של ניסיון
18 לשיבוש ובוודאי שלא עבירה מוגמרת. מעשי הנאשם נותרו בגדר איסוף מידע מקדים לצורך
19 ביצוע העבירה, ואילו לצורך התגבשות העבירה נדרש עוד מעשה נוסף הטומן בחובו פוטנציאל
20 להוצאת המחשבה על מחיקת הסרטונים מהכוח אל הפועל. משכך, הגעתי לכלל מסקנה כי
21 הנאשם לא החל לבצע את מעשה השיבוש עצמו, והמעשים שתוארו בעובדות כתב האישום
22 הסתכמו בהכנה בלבד.

23
24 46. בהתאם לכל האמור אני **מרשיע** את הנאשם בעבירת **התעללות בחסר ישע על ידי אחראי**, לפי
25 סעיף 368 לחוק העונשין; **ומזכה** אותו מעבירת **שיבוש מהלכי משפט**, לפי סעיף 244 לחוק
26 העונשין.

27

28

29 ניתן היום, י"ג תשרי תשפ"ד, 28 ספטמבר 2023, בהעדר הצדדים.

30

דניאל פיש, שופט

31
32